

EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN HALLINTO- JA TURVALLISUUSJAOSTO 6.5.2026

VNS 3/2026 VP VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA
VUOSILLE 2027-2030, ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALAN PÄÄLUOKKA

- Ulkoministeriön pääluokan 24. määrärahat laskevat kehyskauden 2027-2030 aikana 1,13 mrd. eurosta 1,07 mrd. euroon. Edelliseen kehyspäättökseen verrattuna määrärahataso laskee n. 56 milj. euroa kehyskauden alussa ja n. 65 milj. euroa kehyskauden lopussa. Määrärahatasoon vaikuttavat erityisesti hallituksen syksyllä 2025 ja keväällä 2026 päättämät lisätoimet sekä YK:n rauhanturvajoukkojen Suomen maksuosuuden ja valuuttaturssimuutosten vaikutukset ulkoministeriön maksamiin jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin.
- Kehyskauden lopulla pääluokan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuuden arvioidaan olevan 26 %, kriisinhallinnan 6 %, kehitysyhteistyön 57 % ja muiden menojen 11 %.
- Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tehdään vakavassa ja vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi.
- Ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana ovat oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Tiivistä yhteistyö kumppanimaiden kanssa, hyvät kahdenväliset suhteet sekä kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen ja kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän vahvistaminen ovat Suomen kansainvälisten suhteiden kulmakiviä. Euroopan unioni ja puolustusliitto Nato muodostavat Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yhteistyövaraisen ytimen.
- Suomi on ehdolla YK:n turvallisuusneuvostoon kaudelle 2029-2030. Suomi toimii EU:n Itämeri-strategian (EUSBSR) puheenjohtajana vuosina 2027-2028 ja NB8-puheenjohtajana vuonna 2028.

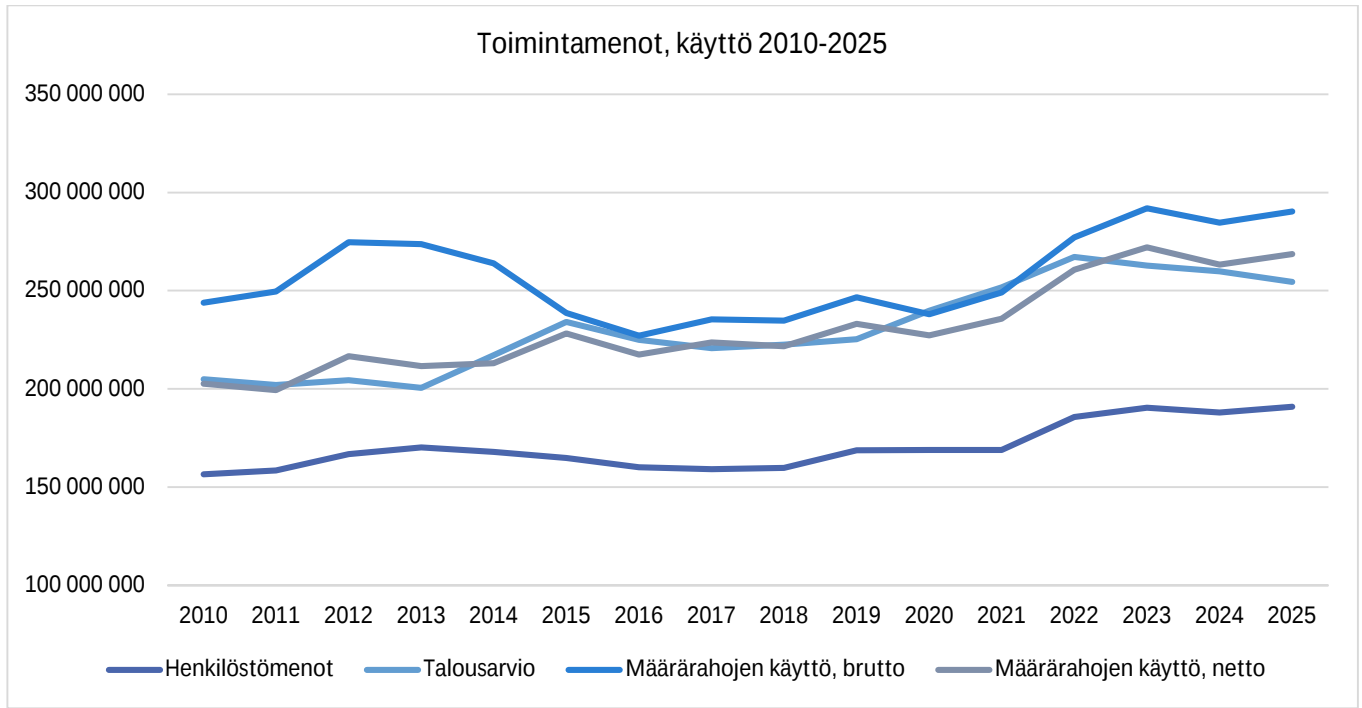
Ulkoasiainhallinnolle osoitetut lisäsäästöt

- Ulkoasiainhallinnolle osoitettiin julkisen talouden suunnitelmassa seuraavat lisäsopeuttamistoimet:
 - o Ulkoasiainhallinnon toimintamenot, tuottavuusvähennys, 365 000 euroa vuonna 2027, 1 093 000 euroa vuonna 2028, 2 200 000 euroa vuonna 2029 ja 3 629 000 euroa vuonna 2030,
 - o Yleiset toimintameno säästöt, vähennys 3 916 000 euroa vuosittain, kohdennetaan momenteille vuoden 2027 talousarvioehdotuksessa,
 - o Sotilaallinen kriisihallinta, Libanon kriisinhallintaoperaation (UNIFIL) päätyminen, vähennys 5 000 000 euroa vuonna 2027 ja 10 000 000 euroa vuosittain vuodesta 2028 lähtien sekä vähennys 3 080 000 euroa vuosittain vuodesta 2027 lähtien määrärahojen tarkentuneesta käyttöarviosta johtuen,
 - o Kehityspoliittiset lainat ja sijoitukset, vähennys 35 000 000 euroa vuosittain vuodesta 2027 lähtien.
- Lisäksi vuoden 2026 talousarviossa ulkoministeriön talonrakennusmomentille osoitettu 1,2 milj. euron yritystuskisäästön uudelleen kohdennus on kohdennettu siviilikriisihallintaan (-500 000 euroa) ja rauhanvälitykseen (-700 000 euroa).

24.01.01 Toimintamenot

- Ulkoasiainhallinnon toimintamenot laskevat ennen yleisen toimintameno säästön osoittamista määrärahoihin 244 milj. eurosta 241 milj. euroon kehyskaudella 2027-2030. Määrärahoissa on otettu huomioon myös vuoden 2026 talousarviossa tehty 6,4 milj. euron toimintameno säästö.
- Momentille osoitettu tuottavuusvähennys (0,25/0,5/0,75/1 %) on laskettu momenttien 24.01.01 Ulkoasiainhallinnon toimintamenot ja 24.01.02 Team Finland -uudistuksen vienninedistämispalvelut kokonaisuudesta yhteensä 267,3 milj. euroa vuoden 2026 talousarviossa. Ulkoministeriön osalta tuottavuussäästö on kohdennettu kokonaisuudessaan ministeriön toimintamenoihin momentille 24.01.01 seuraavasti: vähennys on 335 000 euroa vuonna 2027, 1 093 000 euroa vuonna 2028, 2 200 000 euroa vuonna 2029 ja 3 629 000 euroa vuonna 2030.

- Muuttuva toimintaympäristö vaatii ulkoasiainhallinnolta ennakointia, seuranta, analyysiä ja joustavaa resursien käyttöä.
- Ulkoasiainhallinto palvelee koko valtionhallintoa, kansalaisia, yrityksiä, järjestöjä, mediaa ja muita yhteistyökumppaneita. Ulkoisen ja sisäisen toimintaympäristön kasvavat paineet edellyttävät ulkoasiainhallinnolta kokonaisvaltaista otetta, tiivistä yhteistyötä sekä kaikkien käytettävissä olevien välineiden hyödyntämistä keskeisten tavoitteiden edistämiseen.

Edustustoverkko

- Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon. Edustustoverkkoa tarkastellaan pitkällä aikavälillä suunnitelmallisesti.
- Suomella on tällä hetkellä 92 toimipistettä:
 - o 76 suurlähetystä, joista väliaikaisesti suljettu kolme: Kabul, Afganistan, Yangon, Myanmar ja Damaskos, Syyria)
 - o 2 yhteystoimistoa: Ramallah (Palestiinalaisalue) ja Minsk (Valko-Venäjä)
 - o 6 pääkonsulaattia: Houston, Los Angeles ja New York (Yhdysvallat), Hongkong ja Shanghai (Kiina) sekä Mumbai (Intia)
 - o 1 konsulaatti: São Paulo (Brasilia)
 - o 7 pysyvää edustustoa kansainvälisissä järjestöissä: Etj (Wien), EU (Bryssel), Euroopan neuvosto (Strasbourg), OECD ja Unesco (Pariisi), YK (New York), Geneve, Nato (Bryssel).
- Toimipisteissä työskentelee n. 600 Helsingistä lähetettyä henkilöä. Useimmissa edustustoissa työskentelee 2-4 lähetettyä virkamiestä. Lisäksi edustustojen palveluksessa on n. 1 000 asemamaista palkattua työntekijää.

Suomen ulkomaanedustustot

- Kipupisteet: Ulkoasiainhallinnolle osoitetut säästöt edellyttävät edustustoverkon tarkastelua samalla kun kasvavat turvallisuusuhat aiheuttavat lisämenoja. Lisäksi valuuttakurssivaihtelu aiheuttaa riskejä rahoituksen riittävyyteen.

24.01.02 Team Finland -uudistuksen vienninedistämisen palvelut

- Business Finlandin ulkomaantoiminnot integroitiin ulkoasiainhallintoon 1.1.2026. Integraation myötä yritykset saavat ulkomailla tarjottavat nykyiset ulkoasiainhallinnon ja Business Finlandin palvelut keskitetysti.
- Momentin määrärahat ovat kehyskaudella 20,392 milj. euroa.
- Määrärahoissa on otettu huomioon hallituksen aiemmat säästöpäätökset.
- Uudistuksessa Business Finlandin ulkomaanverkoston viennin ja kansainvälistymisen edistämisen tehtävät siirtyivät ulkoasiainhallintoon. Muu kuin vienninedistämisen tehtävissä ulkomaanverkostossa toimiva henkilöstö (Invest in Finland; Work in Finland; Visit Finland; innovaatioyhteistyö; Foresight) jäi edelleen TEM/Business Finlandin ohjaukseen mutta toimii ulkoedustuksessa Team Finland -maajohtajana toimivan edustuston päällikön alaisuudessa.
- Osana uudistusta Team Finland -verkoston johtamisrakenteen uudistamiseksi ulkoministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat nimenneet uuden Team Finland -johtoryhmän. Johtoryhmä tuo viennin ja kansainvälistymisen edistämisen kotimaan- ja ulkomaantoiminnot yhteen TEM:n vastatessa kokonaisuuden kotimaantoiminnoista ja ulkoministeriön ulkomaantoiminnoista.
- Vuoden 2026 aikana on vahvistettu myös uusi Team Finland -strategia tavoitteineen, toimiala- ja kohdemaavaliointineen sekä mittareineen.
- Kipupisteet: Toimintaan on käytettävissä aiempaa pienemmät määrärahat.

24.01.20 Tiede- ja kulttuuri-instituuttien menot

- Momentin perustaso on 1,0-1,2 milj. euroa vuodessa.
- Määrärahaa käytetään ulkomailla sijaitsevien tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen ylläpito- ja investointimenojen maksamiseen.
- Instituuteista saatavat vuokratulot on budjetoitu momentille 12.24.20.

24.01.74 Talonrakennukset

- Määrärahakehys on 6,0 milj. euroa/vuosi.
- Momentille vuoden 2026 talousarviossa osoitettu yritystukisäästön uudelleenkohdennus 1,2 milj. euroa on osoitettu siviilikriisinhallinnan ja rauhanvälityksen määrärahoihin.
- Kipupiste: Investointirahoituksen taso on riittämätön suhteessa edustustokiinteistöjen korjausvelkaan.

24.10.20 Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot

- Ulkoministeriön pääluokassa menoihin on osoitettu 45 milj. euroa vuonna 2027 ja 40 milj. euroa vuosittain vuodesta 2028 lähtien (ulkoministeriö ja puolustusministeriö yhteensä 116,3 milj. euroa vuonna 2027, sen jälkeen 111,3 milj. euroa vuosittain).
- Libanonin kriisinhallintaoperaation (UNIFIL) päättymisen johdosta 5,0 milj. euroa vuonna 2027 ja vuodesta 2028 eteenpäin 10 milj. euroa vuosittain.
- Lisäksi momentin määrärahoihin on tehty 3,08 milj. euron vuosittainen vähennys määrärahan tarkentuneen käyttöarvion johdosta.
- Yhdessä momentin 27.30.20 määrärahan kanssa määrärahaa saa käyttää enintään 450 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten, palkkausmenoihin.
- Suurimmat operaatiot ovat Libanonin kriisinhallintaoperaation päättymisen jälkeen EUMAM/Ukrainan koulutusoperaatio ja Kosovon kriisinhallintaoperaatio (KFOR).
- Momentilla on ns. varalla olo -rahaa n. 10 milj. euroa/vuosi kehyskaudella.

24.10.21 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan

- Kehyskauden määrärahat ovat 17 milj. euroa/vuosi.
- Momentille on osoitettu 500 000 euron vähennys yritystukisäästön uudelleenkohdennuksesta momentilta 24.01.74.
- Määrärahaa saa käyttää enintään 140 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten, palkkausmenoihin; kehyksissä toimintaan osoitettu määräraha ei kuitenkaan mahdollista näin suurta asiantuntijamäärää.
- Suurin osa Suomen osallistumisesta siviilikriisinhallintaan suuntautuu EU:n operaatioihin.

24.10.22 Rauhanvälitys

- Määrärahojen perustaso on 3,2 milj. euroa/vuosi.
- Momentille on osoitettu 700 000 euron vähennys yritystukisäästön uudelleenkohdennuksesta momentilta 24.01.74.
- Suomen tavoitteena on edistää rauhanvälitystä aktiivisesti ja johdonmukaisesti. Suomi tukee rauhanvälitykseen liittyviä vuoropuheluprosesseja, edistää käynnissä olevien konfliktien ratkaisua sekä vahvistaa rauhanvälitystoimintaa ja rauhanvälityskapasiteettia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin
- Määrärahasta n. 75 % käytetään julkisen kehitysyhteistyön (ODA) kriteerien mukaisesti

24.30 Kansainvälinen kehitysyhteistyö

- Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan yhteensä 1,032 miljardia euroa vuonna 2027, mikä vastaa 0,34 prosenttia bruttokansantulosta. Osuuden arvioidaan laskevan 0,31 prosenttiin kehyskauden lopussa.
- Kehityspolitiikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja tukee osaltaan myös Suomen strategisia taloussuhteita. Suomi ajaa tavoitteitaan myös EU:n kehityspolitiikassa, kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa ja YK-järjestöissä. Suomi edistää tehokkaasti suomalaisten yritysten osallistumista EU:n Global Gateway -aloitteen puitteissa rahoitettaviin investointihankkeisiin.
- Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon mukaisesti kehitysyhteistyössä keskitytään yhä enemmän kauppaa tukevaan kehitysyhteistyörahoitukseen. Suomi edistää molempia osapuolia hyödyttäviä kaupallisia mahdollisuuksia kehittyvien maiden kanssa.

- Suomen tavoite on lisätä yksityisen sektorin osallistumista kehitysyhteistyöhön ja -rahoitukseen sekä vahvistaa kehittyvien maiden omaa rahoitusta. Kehityspoliitikassa edistetään suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia kehitysmaissa sekä yritysten edellytyksiä hakea rahoitusta YK:lta, EU:lta ja kehitysrahoituslaitoksilta. Hallitus lisää suomalaisten yritysten hyödyntämistä kehitysyhteistyössä ja kehityssijoituksissa.
- Suomen kehitysyhteistyö ehdollistetaan omien kansalaisten vastaanottamiselle ja kansainvälisen sääntöperusteisen järjestyksen tukemiselle. Suomi ei jaa kehitysapua hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Suomi tukee EU:n pyrkimystä kannustaa kolmansia maita ottamaan vastaan kansalaisiaan muun muassa kehitysyhteistyöinstrumenteilla ja viisumipolitiikalla.
- Kehitysyhteistyön kohdentuminen vähiten kehittyneisiin maihin (LDC) arvioidaan säilyvän enintään vuoden 2024 tasolla, n. 0,10 prosentissa Suomen bruttokansantulosta, kehyskauden ajan.

24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö

- Määräraha on 483 milj. euroa vuonna 2027 ja siitä eteenpäin 484 milj. euroa vuosina 2028-2030.
- Demokratia- ja oikeusvaltiotukeen omalle momentilleen 24.30.67 aiemmin osoitettu 2,9 milj. euroa on yhdistetty momentin määrärahoihin.
- Momentin määrärahoissa on otettu huomioon 20 milj. euron vähennys hallituksen budjettiriihessä syksyllä 2025 tekemien sopeuttamispäätösten mukaisesti. vähennys ei kohdennu kotimaisille kansalaisjärjestöille.
- Suomen kehitysyhteistyön painopistettä siirretään pois kahdenvälisistä valtioiden välisistä maaohjelmista kotimaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön.
- Kotimaisten järjestöjen mahdollisuuksia kansainvälisen rahoituksen (esim. EU, YK, säätiöt) hankintaan sekä monitoimijahankkeisiin osallistumiseen vahvistetaan.
- Suomi jatkaa humanitaarisen avun antamista painottaen kaikkein haavoittuvimpien auttamista.
- Kipupiste: Kehitysyhteistyöhön kohdennetut leikkaukset eivät ole enää takapainotteisia, minkä takia joudutaan tekemään vähennyksiä myös painopisteisiin sekä olemassa oleviin sopimuksiin vuosijakaumanmuutoksia.

24.30.69 Tuki Ukrainalle

- Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Ukrainan tuen momentille 56,9 milj. euroa vuonna 2027, 57,9 milj. euroa vuosina 2028-2029 ja 68,0 milj. euroa vuonna 2030.
- Määrärahaa kasvattaa vuonna 2030 aiemmissa kehyspäätöksissä momentille tehty 10,1 milj. euron vuotuinen vähennys, joka aiheutui rahoituksen siirrosta valtiovarainministeriölle Euroopan jälleenrakennus ja kehityspankin (EBRD) pääoman korottamiseen. Pääomakorotus on EBRD:n puolelta sidottu Ukrainan tukemisen jatkamiseen sodan aikana sekä Ukrainan jälleenrakennuksen rahoittamiseen. Pääomakorotuksen maksut päättyvät vuonna 2029 ja määräraha palautetaan Tuki Ukrainalle -momentille.

24.30.88 Finnfundin pääoman korottaminen

- Finnfundin pääomaa korotetaan 5 milj. eurolla vuosittain per vuosi kehyskaudella

24.30.89 Kehityspoliittisen lainat ja sijoitukset

- Määräraha on 34,7 milj. euroa vuosittain ja siihen on kohdennettu 35 milj. euron vuotuinen vähennys valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmassa.

24.90.50 Eräät valtionavut

- Momentin määrärahat ovat 1,8 milj. euroa/vuosi.
- Määrärahaan on sisällytetty työ- ja elinkeinoministeriöltä osana Team Finland -uudistusta siirtyneet Osuuskunta Viexpon (420 000 euroa) ja Suomalais-ruotsalaisen kauppakamarin (400 000 euroa) avustuksiin käytetyt määrärahat.
- Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten myöntämiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti ulkoministeriön toimialaan liittyville järjestöille ja sellaisille järjestöille ja yhteisöille, jotka edistävät yritysten kansainvälistymistä.

- Kipupiste: Määräraha on niukka, mikä vaikuttaa rahoitettavien järjestöjen määrään ja rahoitusosuuksiin

24.90.66 Erät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet

- Momentille on osoitettu 152,7 milj. euroa vuonna 2027, 87,1 milj. euroa vuonna 2028, 87,5 milj. euroa vuonna 2028 ja 87,9 milj. euroa vuonna 2030.
- Määrärahaa saa käyttää ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen sekä Euroopan rauhanrahaston vähimmäistalletusjärjestelmän ennakkomaksumisiin.
- Momentin määrärahasta on vuonna 2027 yhteensä 141,5 miljoonaa euroa (93 %) pakollisia jäsenmaksuja ja rahoitusosuuksia. Vastaavat luvut ovat 76,5 miljoonaa euroa (88 %) vuonna 2028, 77,1 miljoonaa euroa (88 %) vuonna 2029 ja 77,5 miljoonaa euroa (88 %) vuonna 2030.
- Suurimmat pakolliset erät ovat Suomen maksuosuudet Euroopan rauhanrahastoon (vuonna 2027), YK:n rauhan- turvajoukoille, YK:n sääntömääräiseen talousarvioon ja Naton siviilibudjettiin. Momentin pakollisista menoista voidaan säästää ainoastaan irtautumalla ao. organisaatioista.
- Vapaaehtoisen rahoituksen osuus momentilla on n. 10 milj. euroa vuosittain.
- Kipupisteet: Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan vaikutukset nostavat kansainvälisten organisaatioiden jäsenmaksuja ja rahoitusosuuksia ja varsinkin vapaaehtoisrahoitukseen kohdistuu suuria paineita; kurssimuutokset vaikuttavat huomattavasti momentin määrärahatarpeeseen, sillä maksujen kokonaissummasta noin puolet on dollaripohjaisia.

12.24.99 Ulkoministeriön hallinnonalan tulot

- Ulkoministeriön hallinnonalalle arvioidaan valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmassa kertyvän sellaisia tuloja, jotka eivät sisälly ministeriön toimintamenoihin, n. 31 milj. euroa vuonna 2027 ja n. 24 milj. euroa/vuosi vuosina 2028-2030.
- Tulot kertyvät hallinnonalan viisumien käsittelymaksuista, kiinteistöjen myyntituloista, kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien sekä kehitysavun palautuksista ja YK:n sotilaallisesta kriisinhallinnasta maksamista palkkausmenokorvauksista sekä muista tuloista, joita ei ole nettoutettu hallinnonalan muille momenteille. Lisäksi momentille tuloutetaan kehitysyhteistyön yhteistoimintahankkeiden tulot.
- Erityisesti viisumien käsittelymaksutulojen arviointi on edelleen hankalaa ottaen huomioon itärajan rajoitusten vaikutukset ja kansainvälinen tilanne.